

Стратегія сталого розвитку

Лекція №4

Стратегія сталого розвитку України до 2030 року

Викладач: к.т.н., доцент кафедри екології

Корбут Марія Броніславівна

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені у Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст. 70)

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Затвердити Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року (додається).

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з 1 січня 2020 року.

2. З дня введення в дію цього Закону визнати таким, що втратив чинність, Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 26, ст. 218).

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом розробити та затвердити Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища;

підготувати звіт про виконання Закону України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" і подати його до Верховної Ради України.

Президент України

П.ПОРОШЕНКО

м. Київ
28 лютого 2019 року
№ 2697-VIII

**Основні засади (стратегія)
державної екологічної політики України на період до
2030 року – структура:**

I. Існуючі проблеми та сучасний стан довкілля в Україні

II. Мета, засади, принципи та інструменти державної екологічної політики

III. Стратегічні цілі та завдання

IV. Етапи реалізації державної екологічної політики

V. Моніторинг та оцінка виконання

VI. Очікувані результати

ПОКАЗНИКИ оцінки реалізації державної екологічної політики

I. Існуючі проблеми та сучасний стан довкілля в Україні

- Якість атмосферного повітря
- Зміна клімату
- Охорона вод
- Охорона земель і ґрунтів
- Охорона лісів
- Надра
- Надзвичайні ситуації
- Зона відчуження і зона безумовного (обов'язкового) відселення
- Екологічні проблеми Донбасу
- Управління відходами
- Біологічна безпека
- Біологічне та ландшафтне різноманіття
- Забезпечення екологічно збалансованого природокористування

Першопричини екологічних проблем України:

- підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах, зокрема у рішеннях Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади;
- переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля, що значно посилюється через неврегульованість законодавства при переході до ринкових умов господарювання;
- фізичне та моральне зношення основних фондів у всіх галузях національної економіки;
- неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів, зокрема неузгодженість дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, незадовільний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища;
- низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля та переваг збалансованого (сталого) розвитку, недосконалість системи екологічної освіти та просвіти;
- незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян;
- незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та незабезпечення невідворотності відповідальності за його порушення;
- недостатнє фінансування з державного та місцевих бюджетів природоохоронних заходів, фінансування таких заходів за залишковим принципом.

II. Мета, засади, принципи та інструменти державної екологічної політики

Мета державної екологічної політики – досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

Основними засадами державної екологічної політики є:

- збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища;
- досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році;
- сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;
- інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;
- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;
- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;
- застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, "забруднювач платить";
- відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;
- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;
- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Реалізація засад державної екологічної політики здійснюється за принципами:

- відкритості, підзвітності, гласності органів державної влади;
- участі громадськості у формуванні державної політики;
- дотримання екологічних прав громадян;
- заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян;
- запобігання екологічній шкоді;
- міжнародної співпраці та євроінтеграції.

Основними інструментами реалізації державної екологічної політики є:

- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін
- інформування та комунікація
- державне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища
- стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля
- системи екологічного управління, екологічний аудит, екологічна сертифікація та маркування продукції
- екологічний облік
- технічне регулювання та облік у сфері охорони навколишнього природного середовища, природокористування та забезпечення екологічної безпеки
- законодавство України у сфері охорони навколишнього природного середовища, яке адаптоване до законодавства Європейського Союзу
- освіта в інтересах збалансованого (сталого) розвитку
- економічні та фінансові механізми, зокрема екологічна модернізація промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку)
- комплексний моніторинг стану навколишнього природного середовища і нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів
- міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки

ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

МОНІТОРИНГ ТА ПРИРОДООХОРОННИЙ КОНТРОЛЬ – попередження, припинення правопорушень і моніторинг стану довкілля

ФІНАНСОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ (фіскальні, стимулюючі) - розвиток «зеленої», ресурсоефективної та низьковуглецевої економіки, модернізація виробництва

ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК ТА ЕЛЕКТРОННЕ ЕКОЛОГІЧНЕ УРЯДУВАННЯ – збір, аналіз, використання та поширення даних про стан довкілля

ЕКОЛОГІЧНІ СЕРТИФІКАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ – екологізація споживання та виробництва

ІНТЕГРОВАННИЙ ДОЗВІЛ - комплексне запобігання та контроль за забрудненням

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ - актуальне, адаптоване до Європейського, законодавство, що створює належні умови для функціонування сфери

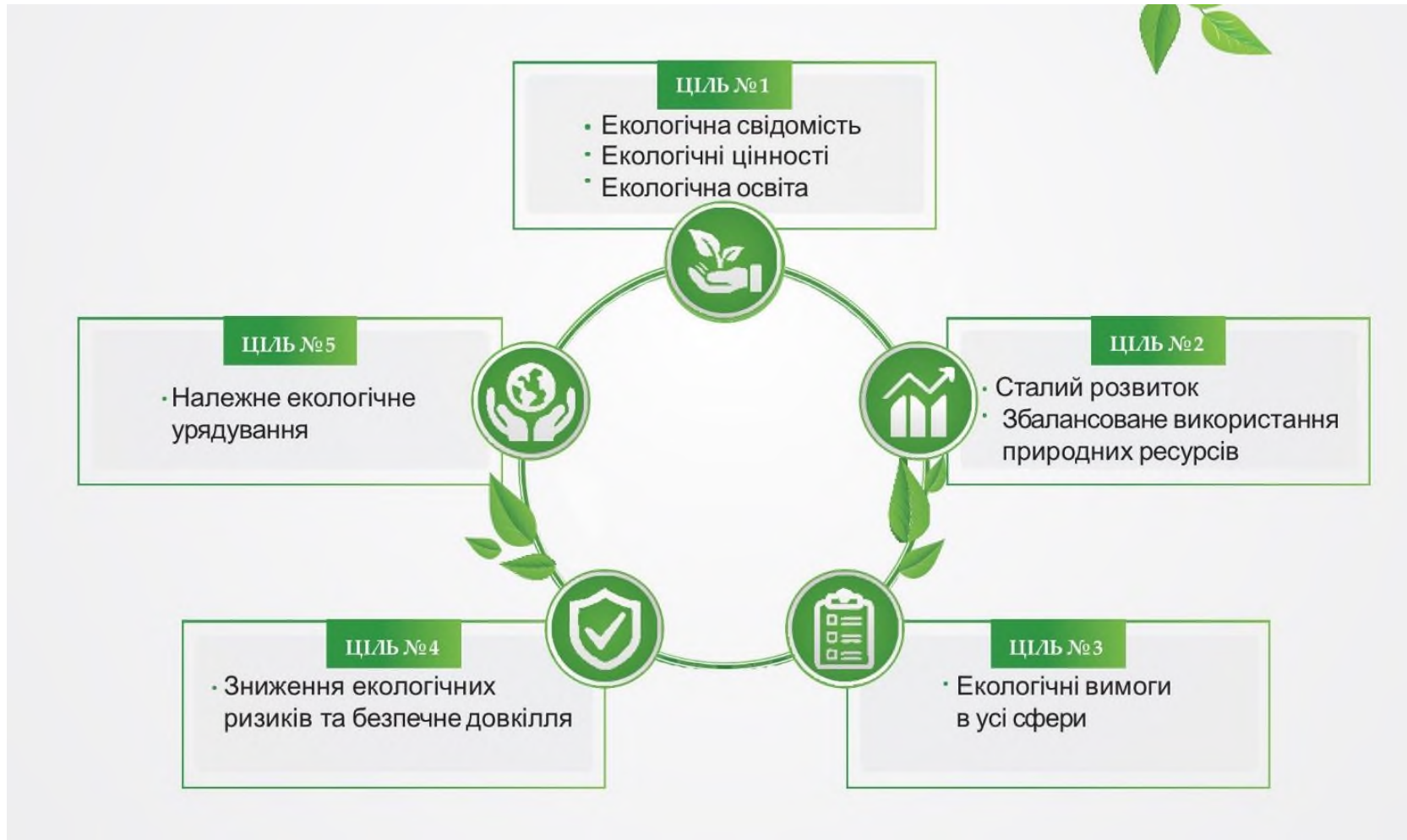
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ - забезпечення збалансованості та сталості розвитку, встановлення обґрунтованих та допустимих меж

ЕКОЛОГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ – освіта, підвищення рівня екологічної свідомості, посилення ролі екологічної складової у міжсекторальному партнерстві

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА - зменшення ризиків планованої діяльності та запобігання негативному впливу на довкілля

III. Стратегічні цілі та завдання

<https://mepr.gov.ua/timeline/Nacionalna-ekologichna-politika.html#:~:text=Державна%20екологічна%20політика%20—%20це%20діяльність,завданої%20порушенням%20цього%20права%20шкоди.>

IV. Етапи реалізації державної екологічної політики

- до 2025 року передбачається *стабілізація екологічної ситуації* шляхом закріплення змін у системі державного управління, які відбулися шляхом реформування системи державного екологічного управління, імплементації європейських екологічних норм і стандартів, удосконалення систем екологічного обліку та контролю, впровадження фінансово-економічних механізмів стимулювання екологічно орієнтованих структурних перетворень в економіці, впровадження механізмів стимулювання підприємств до енергоефективності, впровадження електронного урядування, поширення екологічних знань, а також підвищення екологічної свідомості суспільства, інформатизація сфери охорони навколишнього природного середовища та природокористування усіх рівнів;
- до 2030 року передбачається *досягнення істотних зрушень щодо покращення стану навколишнього природного середовища* шляхом збалансованості між соціально-економічними потребами та завданнями у сфері збереження навколишнього природного середовища, забезпечення розвитку екологічно ефективного партнерства між державою, суб'єктами господарювання та громадянськістю, сталого низьковуглецевого розвитку, який стане додатковим стимулом соціально-економічного розвитку України.

V. Моніторинг та оцінка виконання

Основою моніторингу є система показників оцінки реалізації державної екологічної політики, орієнтованих на індикатори сталого розвитку та завдання збалансованої екологічної політики.

Результати моніторингу та оцінки виконання Основних засад (стратегії) державної екологічної політики висвітлюються у **Національній доповіді про реалізацію державної екологічної політики України**, що подається Кабінетом Міністрів України Верховній Раді України кожні п'ять років, у регіональних та галузевих екологічних звітах, які щороку подаються до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, щороку готує та оприлюднює **звіт про реалізацію державної екологічної політики України та виконання Національного плану дій з реалізації Основних засад (стратегії) державної екологічної політики.**

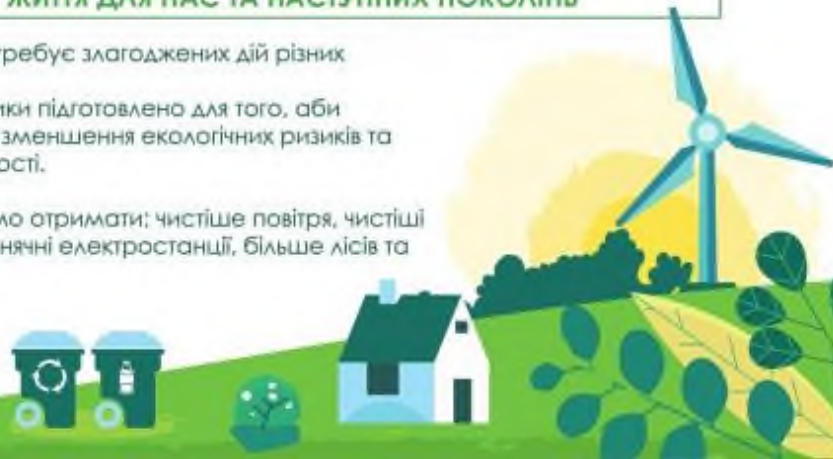
VI. Очікувані результати

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

НОВА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА – ЦЕ КОНТРОЛЬ ЗА ЗАБРУДНЕННЯМ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА, ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ДЛЯ НАС ТА НАСТУПНИХ ПОКОЛІНЬ

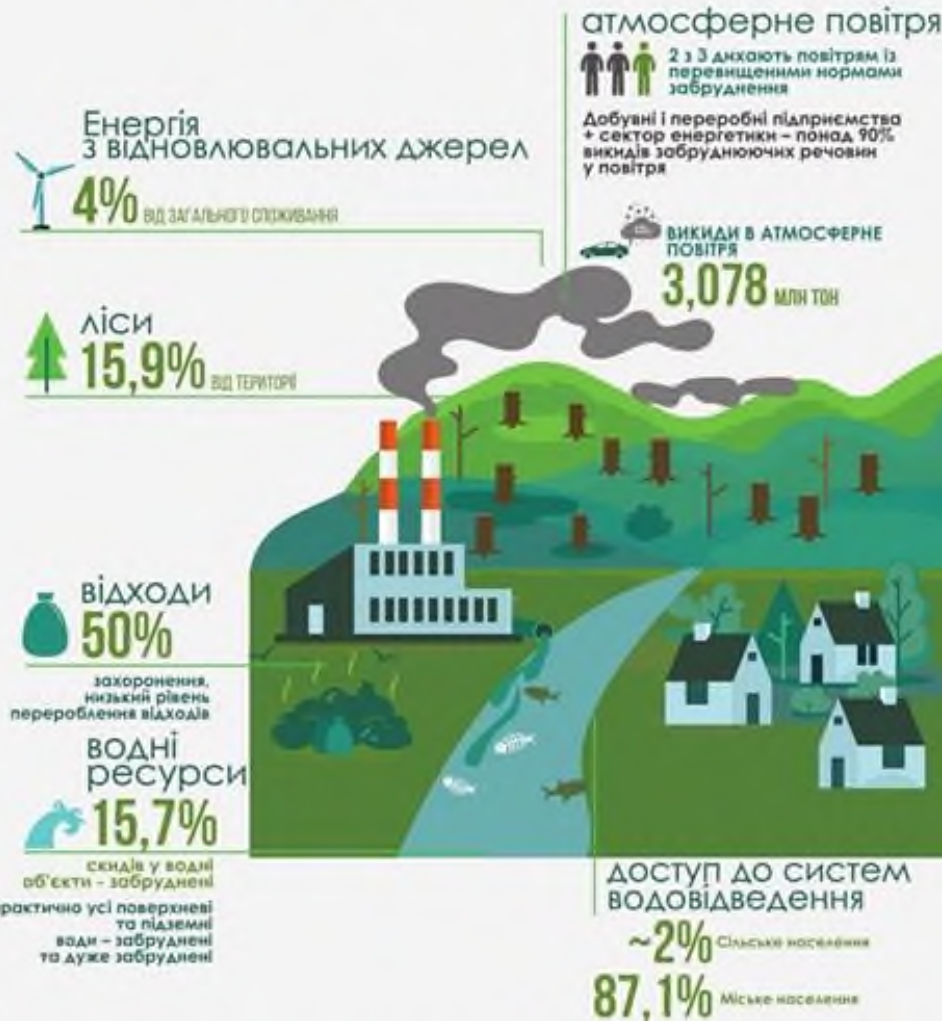
- ✓ Комплексне вирішення екологічних проблем потребує злагоджених дій різних урядових інституцій. Оновлену Стратегію державної екологічної політики підготовлено для того, аби визначити основні стратегічні цілі та завдання для зменшення екологічних ризиків та негативних наслідків від усіх видів людської діяльності.
- ✓ В результаті прийняття законопроекту ми зможемо отримати: чистіше повітря, чистіші ріки і озера, роздільний збір відходів, вітрові та сонячні електростанції, більше лісів та захищених природних ділянок.

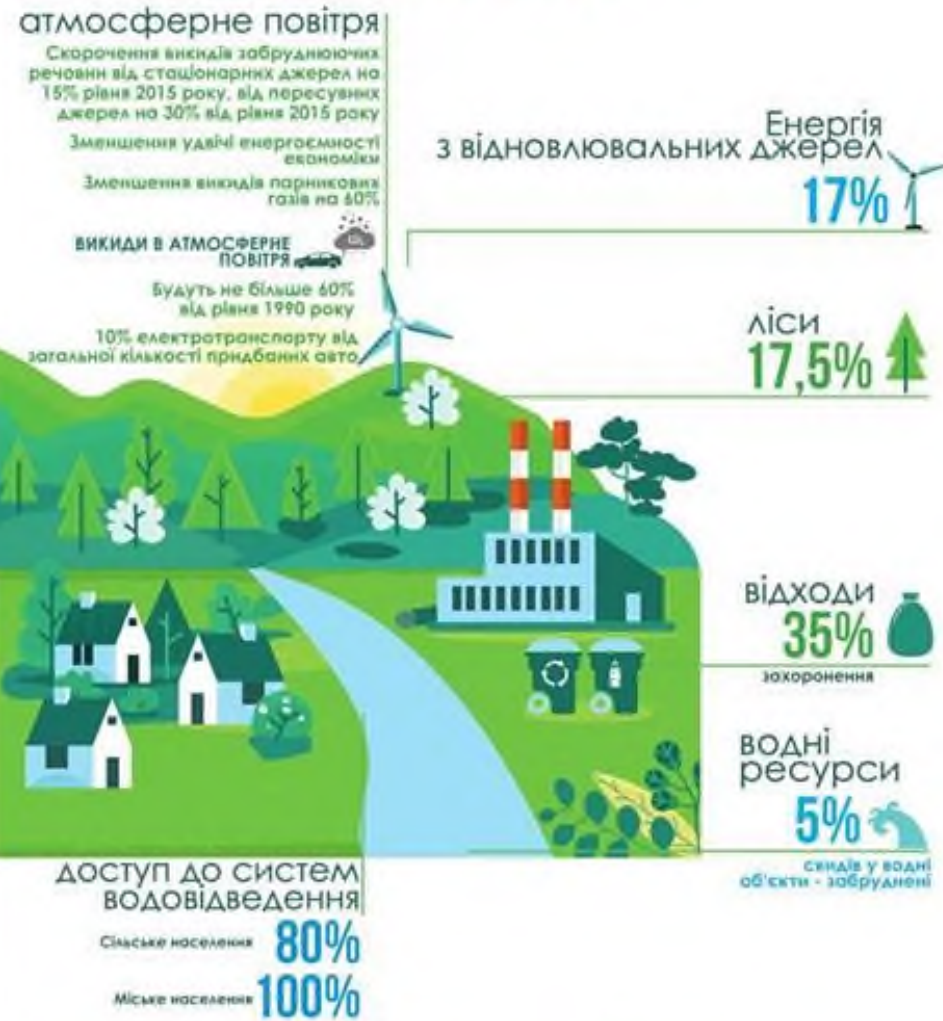
<https://mepr.gov.ua/timeline/Nacionalna-ekologichna-politika.html#:~:text=Державна%20екологічна%20політика%20—%20це%20діяльність,завданої%20порушенням%20цього%20права%20шкоди.>

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

НИНІШНІЙ СТАН

МАЙБУТНІЙ СТАН

- Кожна галузь економіки та політики живе за своїми законами з власними економічними пріоритетами
- Жоден державний чи місцевий план чи програма не пройшли стратегічну екологічну оцінку
- Економічне зростання супроводжується погіршенням стану довкілля

- Екологічні пріоритети включені до усіх галузевих програм та планів
- Для 100% планів та програм проведено стратегічну екологічну оцінку
- Розірвано залежність між економічним зростанням та збільшенням використання природних ресурсів і забрудненням природного середовища